

Sporočilo za medije 21. 7. 2023

Novinarska konferenca gospodarskih zbornic in delodajalskih združenj, članic Ekonomsko-socialnega sveta oz. reprezentativnih socialnih partnerjev delodajalcev

»Razmere v gospodarstvu, kam nas peljejo reforme in stanje na področju delovanja Ekonomsko-socialnega sveta«

Vodstva vseh petih reprezentativnih gospodarskih zbornic in delodajalskih združenj, članic Ekonomsko-socialnega sveta, z današnjim dnevom izstopamo iz socialnega dialoga v okviru Ekonomsko-socialnega (ESS) sveta vse dotlej, dokler v naši državi ne vzpostavimo enakopravnega tripartitnega socialnega dialoga, ki bo temeljil na spoštovanju Pravil o delovanju Ekonomsko-socialnega sveta.

O tem smo predsednika Vlade RS in socialne partnerje v ESS pisno že obvestili.

V zadnjem letu smo že večkrat opozorili in izrazili nezadovoljstvo ter zaskrbljenost zaradi načina vodenja reform in socialnega dialoga na tripartitni ravni, s tem pa tudi na nadaljevanje kršenja Pravil o delovanju Ekonomsko-socialnega sveta (ESS). Že od jeseni lanskega leta opozarjamo na posledice kriz in druginje za gospodarstvo, v kolikor se teh ne bo naslavljaljo z ustreznimi ukrepi. Predlogi gospodarstva so bili večinoma popolnoma preslišani, naše napovedi pa so sedaj že preverljive v statističnih podatkih. Pred nami so številne napovedane systemske reforme in spremembe zakonodajnih predpisov. V pripravo le-teh smo predstavniki gospodarstva vključeni le kot proforma. To ni socialni dialog, ki prinaša kompromisne rešitve, in sprejemanje predpisov in reform v soglasju s socialnimi partnerji, h kateremu se je zavezala Vlada RS tudi v mnogih dokumentih posredovanih na Evropsko komisijo. Očitno postaja, da so podjetja za zakonodajalca priročni »bankomat brez limita«, česar pa naše gospodarstvo ne bo preneslo.

Na kršitve Pravil o delovanju ESS in s tem socialnega dialoga opozarjamo že od 15. julija 2022, ko se je prve seje ESS udeležil tudi predsednik Vlade RS dr. Robert Golob. Po dobrem letu je bilo tako že sprejetih ali so trenutno v fazi sprejemanja številni predlogi predpisov, ki pomembno vplivajo na delovanje in prihodnost celotnega slovenskega gospodarstva, ti pa niso usklajeni oz. v soglasju z obema socialnima partnerjema, hkrati pa gospodarskim subjektom nalagajo le nove finančne in administrativne obremenitve, namesto razbremenitev stroškov dela, ki jih je predsednik Vlade RS v parlamentu obljubljal v začetku tega leta. Ob tem velja opozoriti, da je Slovenija že sedaj po pobranih prispevkih za socialno varnost na prvem mestu med državami OECD.

Zadnja dva pomembnejša zakonska predpisa, ki nista usklajena v socialnem dialogu z delodajalci, sta Zakon o dolgotrajni oskrbi in predlog Zakona o delovnih razmerjih. Predlog zakona o delovnih razmerjih je bil poslan v javno razpravo še preden je pogajalska skupina zaključila z delom in z izključitvijo delodajalskih predlogov sprememb. Predlog zakona o dolgotrajni oskrbi pa je bil potrjen na dopisni seji Vlade RS, brez soglasja socialnih partnerjev, zdaj pa je že sprejet v Državnem zboru RS. Državni svet RS je včeraj izglasoval odločilni veto, a se pričakuje ponovna današnja potrditev v parlamentu brez kakršnihkoli sprememb.

Delodajalci smo večkrat predlagali, da bi se morali predlogi sprememb zakonskih predpisov in načrtovanih reform obravnavati in presojati celostno, v enakopravnem sodelovanju in z doseženim konsenzom med socialnimi partnerji.

Pri tako obsežnih sistemskih reformah ali vpeljavi novega stebra socialnih pravic, kar dolgotrajna oskrba je, mora imeti kakovost in dobro domišljena ureditev povezanosti sistemov prednost pred hitrostjo. Načrtovane reforme bodo posegale v obstoječe sisteme socialne države in pričakovati je, da se bodo neugodno dotaknile ne le podjetij, ampak vsakega zaposlenega, samostojnega podjetnika, upokojenca, kmeta oz. vseh prebivalcev in prebivalcev Slovenije. Davčni sistem oziroma davki se dotikajo nas vseh, zato je pomembno za prebivalce in podjetja kakšna davčna politika se vodi. Novi prispevki bodo zmanjšali razpoložljive prihodke tako zaposlenim kot upokojencem in podjetjem – posledično se bo vsakomur izmed nas znižal standard, gospodarstvo pa bo še dodatno izgubilo z vidika konkurenčnosti, svobodne podjetniške pobude, zaposlovanja, investicij in razvoja. Zato je pomemben enakopraven družbeni in socialni dialog interesnih skupin.

Navajamo nekaj podatkov: v obdobju osmih mesecev (od oktobra 2022 do maja 2023), ki so ga zaznamovale visoke cene električne energije in zemeljskega plina, je v Sloveniji industrijska proizvodnja upadla za skoraj 6 % glede na predhodno enako obdobje, kar je bil tretji največji padec med evropskimi državami. Padci v nekaterih dejavnostih dosegajo tudi 20 %. Za razliko od Slovenije je na ravni EU zrasla za 1 %. Prikazovati zgolj visoko mesečno rast industrijske proizvodnje v Sloveniji v maju (+7,8 %) je zavajajoče, saj je ta sledila še precej večjemu padcu v aprilu (-8,7 %). Na mesečni ravni je industrijska proizvodnja v Sloveniji zelo spremenljiva, zato je edino smiselno prikazati daljšo časovno vrsto. V tem času se je poraba električne energije med poslovnimi odjemalci znižala za okoli 5 %, zgolj v predelovalnih dejavnostih pa 9 %, kar pomeni, da podjetja višjih cen energentov niso mogla prevaliti v prodajne cene izdelkov. Nižje cene energentov v ZDA in Aziji kot v EU so dodaten žebelj v krsto konkurenčnosti srednjeevropske industrije materialov, torej tudi slovenske. Kljub padcu cen zemeljskega plina v Evropi, so te cene petkrat višje kot v ZDA, kar je velik izziv predvsem za kemično in papirno industrijo, delno tudi za kovinsko in proizvodnjo nekovinskih materialov. Takšni podatki bi morali prižgati rdeč alarm in klic k pripravi ustreznih ukrepov v primeru nadaljevanja takšnih negativnih trendov.

Evropski statistični urad je v začetku julija objavil informacijo, da je Slovenija med vsemi članicami EU doživela največji padec obsega trgovine na letni ravni, in sicer za

13,4 %. To je tudi veliko slabše od povprečja evro območja, kjer se je obseg trgovine zmanjšal za 2,9 %. Večina razpoložljivih gospodarskih kazalnikov v Sloveniji se je po navedbah UMAR-ja v drugem četrtletju 2023 poslabšala. Te številke so dokaz, da se slovensko gospodarstvo ohlaja, potrošniki so postali veliko bolj preudarni pri svojih nakupih, potrošnja se manjša. Posledice se bodo slej ko prej odrazile v manjših davčnih prilivih v proračun RS.

V gospodarstvu imamo občutek, da v Sloveniji nimamo koordinirane ekonomske politike, zaostajamo tudi v izvajanju ciljev, ki so zapisani v številnih razvojnih dokumentih. Izpostavljam kaj gospodarstvo brez odlašanja potrebuje:

- evropsko primerljivo in stabilno poslovno okolje,
- ukrepe za zagotavljanje konkurenčnosti,
- ukrepe za hiter odziv in prilagoditev na neugodne situacije/križe v gospodarstvu,
- ukrepe za spodbujanje investicij, raziskav in razvoja, digitalizacije, zelenega prehoda za vse gospodarske panoge,
- izobraževalni sistem, ki mora slediti potrebam gospodarstva,
- odpravo administrativnih ovir in ne povečevanje le-teh.

Marjan Trobiš, predsednik Zdrženja delodajalcev Slovenije

Tibor Šimonka, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije

Blaž Cvar, predsednik Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije

Marko Lotrič, predsednik Zdrženja delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije

mag. Mariča Lah, predsednica Trgovinske zbornice Slovenije